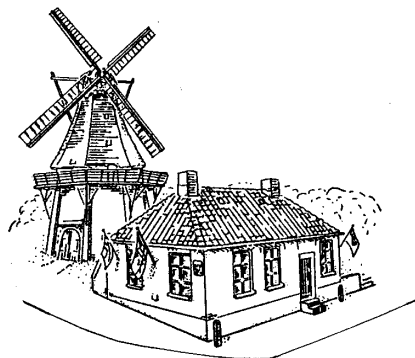

De Liefde

Nieuwsbrief van de koren- en pelmolen
De Liefde te Uithuizen (Gr.)
11^e uitgave - winter 2003/2004

De koren- en pelmolen *De Liefde* in het jaar 2003

Het jaar 2003 was voor de molen *De Liefde* een rustig jaar, waarin de molen regelmatig heeft kunnen draaien. Een bijzondere gebeurtenis vond op 17 maart plaats, toen een gevelsteen in de zuidgevel van de sarrieshut werd geplaatst. Gedenkwaardig was ook de 'thuiskomst' van een stenen handmolen met inkerving '1707', die in 1981 werd ontdekt in de Wierdstraat te Uithuizen, ca. 100 meter ten oosten van de molen. Na jarenlange omzwervingen is hij nu aan de gemeente Eemsmond geschonken en te bezichtigen in de molen.

Op enkele dagen stond de molen extra in de belangstelling en wel op 10 mei tijdens de nationale molendagen en op 13 september tijdens de nationale monumentendag. Op 21 juni werd er een dag "**Rondom de Molen**" gehouden, georganiseerd door de Handelsvereniging Uithuizen, i.s.m. de VVV. Tijdens deze dag werd de molen door velen bezocht.

In 2003 was ik 91 dagen in de molen werkzaam en daarnaast besteedde ik vele dagen aan molenbezoek, onderzoek, studie en archiefbezoek. De mechanische teller registreert het aantal omwentelingen van het wiekenkruis en in 2003 waren dat er 102.081. Het aantal daadwerkelijke draaiuren van de molen was: 273.

Rouw

Vanaf 23 september heeft de molen een week in de rouw gestaan, na het overlijden van wethouder G. Knol. De eerste officiële daad van deze toen pas benoemde wethouder vond een jaar eerder plaats, namelijk op 3 juli 2002, toen hij de naamswijziging van de molen voltrok.

Te koop

In een speciale vitrine op de eerste zolder zijn allerlei artikelen tentoongesteld die fotograaf Paul Wernekinck heeft gemaakt.

Het betreft tassen, kaarsen, bekers, t-shirts, key-cords, pullen, tegels, spaarblikken, etc. die alle van foto's van de molen zijn voorzien.

Droogte

De invloed van de droge zomer van het afgelopen jaar was ook in de molen te merken. Zo gingen enige wiggen en vulplaten van het bovenwiel en het rondsel loszitten en viel er een scheer uit een knuppelstrop om het boshout op de bovenas. Ook elders kwamen losse wiggen voor. Alle zijn weer aangebracht en aangeslagen.

Bezoekers

Het bezoek aan de molen was lager dan in voorgaande jaren en wel 563. De bezoekers kwamen uit 18 verschillende landen, gelegen in alle werelddelen. Velen schreven in hun eigen landstaal en karakters enige woorden in het bezoekersboek.

Smeren en was- sen

Een draaiende molen moet regelmatig gesmeerd worden en daarvoor worden verschillende 'smeersels' gebruikt. Zo wordt de zware gietijzeren as in de kap, met hetzelfde middel gesmeerd als waarmee men het in vroeger dagen ook al deed, namelijk reuzel. De zware koningsspil rust in een taatspot en dit wordt gesmeerd met wonderolie.

De houten kammen en staven in de diverse wielen die voor de overbrenging zorgen, worden alle gesmeerd met zuivere bijenwas. Dit noemt men echter niet smeren, maar wassen. Zoiets dient periodiek te gebeuren en in het afgelopen jaar heb ik de 66 kammen van het bovenwiel en de 35 staven van het rondsel gewassen.

Bezoek uit de USA, Canada en de Balkan

In het afgelopen jaar waren weer veel emigranten en/of kinderen van hen op zoek naar hun roots. Sommigen brachten daarbij ook een bezoek aan de molen, waarbij enige kinderen voor het eerst een molen bekeken. Zo ontving ik een groep van 10 bezoekers uit de USA en een groep uit Canada.

Ook een groep van 10 Roemenen en Bulgaren bezochten de molen.

De Nationale Monumentendag

Tijdens de Nationale Monumentendag op 13 september bezochten 34 bezoekers de molen. Het was een licht bewolkte dag, 19°C, met een wind uit het noordwesten, kracht twee à drie Bft. De molen draaide gedurende 7 uur met gesloten kleppen, waarbij een omwentelingsnelheid werd gehaald van 25 enden p/m, veel te weinig om te kunnen malen. Het aantal omwentelingen bedroeg 2743.

Archief onderzoek

In het afgelopen jaar heb ik één dag per week doorgebracht in de **Groninger Archieven** te Groningen. Hier ben ik bezig met een onderzoek naar de *belasting op het gemaal*. Deze belasting werd al voor 1600 ingevoerd en pas in 1855 weer afgeschaft. Aangezien het allemaal overheidsmaatregelen betrof die uiteraard goed werden beschreven, is veel ervan terug te vinden in de resolutieboeken van de Provinciale en Ommelanders Staten.

Ook breng ik af en toe een bezoek aan het **Groninger Molenarchief** te Veele, waar met name veel materiaal over de (verdwenen) molens in de provincie Groningen aanwezig is.

TV Noord

Op dinsdag 8 juli werd ik verrast door het bezoek van TV Noord met o.a. Janneke Vos. Op de waai-erzolder werden enige opnamen gemaakt voor het programma "Lijnen trekken", die later werden uitgezonden.

Vogelnesten

Vogels zoeken graag plekken uit waar ze in alle rust kunnen nestelen. Een stilstaande molen is daarvoor een ideale plek en om dat te voorkomen is het nodig dat een molen regelmatig draait. Maar ook dan zijn er nog vele plekjes die gebruikt kunnen worden. Om dat te verhinderen, heb ik een 6 meter lange stok gemaakt van 3 stokken, waarmee de vogelnesten van de binnensluiting verwijderd kunnen worden.

OPENINGSTIJDEN

Iedere dinsdag en donderdag van 10-16 uur en vaak ook zaterdags van 13-16 uur.

De weersomstandigheden kunnen echter afwijkingen noodzakelijk maken.

Komt een andere dag beter uit om *De Liefde* te bezoeken, maak dan even een afspraak.

Dit kan zowel per telefoon: 0595 43 48 25,

als per email:

B.Poppen@net.hcc.nl

Molens aan de Zaanse Schans

Tijdens mijn vakantie bezocht ik de Zaanse Schans en uiteraard in het bijzonder de molens aldaar.

Doordat het allemaal verschillende typen molens zijn maakt dit een bezoek extra interessant. Het zijn: **Verfmolen De Kat**, gebouwd in 1782 en verplaatst in 1960.

De molen verwerkt grondstoffen tot pigmenten die gebruikt worden voor verf. Van verre was de in bedrijf zijnde molen al te horen door het gebeuk van de stampers.

Oliemolen De Zoeker, gebouwd in 1610, verplaatst in 1968. In deze molen wordt van natuurlijke grondstoffen olie gemaakt. Ook deze molen was in bedrijf en zowel te horen als te ruiken.

Weidemolen De Hadel, vlucht 8,05 meter.

Dit is een molentype die we in de provincie Groningen niet kennen.

Oliemolen het Pink, Koog aan de Zaan, gebouwd in 1782.

Een viertal molens kunnen alleen van buiten bekeken worden en wel:

De Bleke Dood, achtkante stellingmolen, korenmolen.

Mosterdmolen De Huisman, achtkante bovenkruier met stelling. Oorspronkelijke werd deze molen gebruikt als snuifmolen, maar is nu in gebruik als mosterdmolen.

Deze snuifmolen, vermoedelijk gebouwd in 1786, is in 1955 uit Zaandam overgeplaatst op de schuur van pakhuis "De Haan".

Oliemolen De Bonte Hen, op haar huidige plek gebouwd in 1693. In 1978 gerestaureerd. Verwerking van grondstof tot olie.

Houtzaagmolen De Ge-kroonde Poelenbrug, paltrokmolen uit 1869 en verplaatst in 1962.

De molens te Kinderdijk

In de **Alblasserwaard** bezocht ik de beroemde molens te Kinderdijk die zijn opgenomen in de lijst van het werelderfgoed.

Per fiets zijn ze allemaal goed te zien en de **bezoekersmolen** is open voor het publiek.

De molens hebben geen namen, maar zijn genummerd. De nummers 1 t/m 8 zijn ronde stenen grondzeilers en de nummers 9 t/m 16 achtkante grondzeilers. Een uitzonderlijk exemplaar is de **wipmolen De Blokker**. Deze molen is na een brand in 1998 weer herbouwd.

Ook in de rest van de Alblasserwaard staan vele prachtige molens en één ervan is de korenmolen **De Liefde te Streefkerk**. Het is een achtkante stellingmolen op vierkante voet met aangebouwde schuren (daterend van 1935).

De molen draaide en zo kon ik de naamgenoot van de molen te Uithuizen bezoeken.

Eveneens te Streefkerk staat de wipmolen **De Broekmolen** en ook deze was in bedrijf.

Drentse molen-dag

Op 23 augustus werd in de provincie Drenthe de jaarlijkse molendag gehouden.

Ik bezocht er o.a. de volgende molens:

De ronde stenen stelling korenmolen **De Juffer te Gasselternijveen**

Bouwjaar: 1971, kap rietgedekt. Vlucht: 19,80 meter, Oud-Hollands.

Inrichting: 1 koppel maalstenen.

In het onderste gedeelte, met gelakte trap, is de trouwzaal gevestigd.

De achtkante stellingkoren- en pelmolen **Hazewind te Gieten**

Bouwjaar: 1833. Houten achtkant en kap rietgedekt. Vlucht: 22 meter, Oud-Hollands.

Inrichting: 2 koppel maalstenen en 1 pelsteen, Ruston dieselmotor.

De achtkante beltkorenmolens **De Hondsrug te Weerdinge**

Bouwjaar: 1910.

Houten achtkant en kap rietgedekt.

Vlucht: 22 meter, Oud-Hollands.

Inrichting: 1 koppel maalstenen en een graanreini-ger.

De molen was voorheen poldermolen van de Flikkezijlsterpolder te Farmsum.

Pellen

Zoals veel Groninger molens heeft ook de molen *De Liefde* naast enige koppels maalstenen eveneens nog twee pelstenen. Dijksterhuis is de laatste molenaar geweest die de pelstenen liet werken en ongetwijfeld kende hij het volgende versje.

*Wat broemt en suist het in
mijn oren,
Als ik het pellen weer ga
horen,
De wieken die zwaaien en
klieven de lucht
De kammen vliegen door
de staven.
Och, wat moet een Mool-
naar zwoegen en slaven,
Als alles gaat met zulk een
vlucht.*

Door het harde vliesje om de gerstkorrel te verwijderen, ontstond gort. Voor het pellen was een harde wind nodig, omdat de pelstenen snel moesten ronddraaien en er voor het pellen veel kracht nodig was. Na het pellen werd de gerst gezeefd en tenslotte werden de vliesjes en de gortkorrel van elkaar gescheiden in de waaierkast. Ook deze kast is nog aanwezig in de molen, al heeft de tand des tijds, of beter gezegd de knaagkever er al heel wat van opgegeten.

Zowel de pelstenen als de waaierkast zijn niet meer in bedrijf. Slechts een restauratie zou de tijden van vroeger, wat betreft het pellen, kunnen doen herleven.

Hai baauwt n meuln, om
n mud zoad te moalen.

*Hij maakt veel werk voor
een kleinigheid*

Homepage

De molen *De Liefde* en diens geschiedenis heb ik uitvoerig beschreven op mijn homepage, die is voorzien van vele foto's, waaronder, sinds kort, een unieke luchtfoto, en tekeningen, alsmede enige summiere Duitse, Franse en Engelse informatie.
URL: <http://www.inter.nl.net/hcc/B.Poppen>
Ook over de andere vier molens in de gemeente Eemsmond, alsmede over vele molenaspecten, zoals de opleiding tot vrijwillig molenaar, de Groninger molens, de techniek in een molen en molenfolklore is er het e.e.a. te vinden.

Oproep

Mocht u nog documenten en oude foto's, zowel van de molen, het molenaars-huis als van de sarrieshut in uw bezit hebben ... ik ben erin geïnteresseerd. Feiten, verhalen en anekdotes over de molen *De Liefde* zijn eveneens van harte welkom.
Ook de andere, verdwenen, molens die er in Uithuizen en de gemeente Eemsmond hebben bestaan, hebben mijn belangstelling.

Na mijn oproep in de vorige uitgave van deze Nieuwsbrief kreeg ik weer van verschillende mensen foto's en artikelen over molens aangereikt. Allen hartelijk bedankt.

Woordkunstje

Mans Mulders meulen
moalt mooi meel,
mooi meel moalt Mans
Mulders meulen.

Ansichtkaarten

De nieuwste fotokaart (ansichtkaart) waarop de molen weer in volle glorie is te bewonderen (opname augustus 2000), is zowel in de molen als bij de VVV en op het gemeentehuis te Uithuizen te koop.

Een foto-ansichtkaart van de molen uit omstreeks 1975 is eveneens nog bij mij te koop.
Prijs € 0,50.

COLOFON

Tekst, opmaak en samenstelling:
Bob Poppen
vrijw. molenaar

Reacties: Ripperdadrift 16,
9981 LH Uithuizen
of per email:
B.Poppen@net.hcc.nl